

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเห็ด

ปิติ กาลธียนันท์

นักวิทยาศาสตร์ปฏิบัติการ

ฝ่ายวิจัยเทคโนโลยีชีวภาพจุลินทรีย์ป่าไม้

ส่วนแมลงและจุลชีววิทยาป่าไม้ สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้

กรมป่าไม้

พระราชดำรัสของในหลวง

ปลูกป่าในใจคน

“เจ้าหน้าที่ป่าไม้ควรจะปลูกต้นไม้ลงในใจคนเสียก่อน แล้วคนเหล่านั้นก็จะพากันปลูกต้นไม้ลงบนแผ่นดินและจะรักษาต้นไม้ด้วยตนเอง”

พระราชดำริของในหลวง

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ในหลวงให้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไว้ตั้งแต่ ปี
พุทธศักราช 2517

โครงการในพระราชดำริของในหลวง

โครงการหลวงสวนจิตรลดา

ด้วยสายพระเนตรอันยาวไกล ท่านให้โครงการส่วนพระองค์
สวนจิตรลดาได้ทดลองเพาะเห็ดชนิดต่างๆ และรวมถึง “เห็ด
หลินจือ” ตั้งแต่ปี พุทธศักราช 2531

ส่วนงานแมลงและจุลชีววิทยาป่าไม้

Forest Entomology and Microbiology Group

สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้

กรมป่าไม้

โครงสร้างของส่วนงาน

ส่วนงานแมลงและจุลชีววิทยาป่าไม้

ฝ่ายวิจัยแมลงป่าไม้

ฝ่ายวิจัยโรควิทยาป่าไม้

ฝ่ายวิจัยเทคโนโลยีชีวภาพ
จุลินทรีย์ป่าไม้

ฝ่ายพัฒนาป้องกันกำจัด
แมลงศัตรูพืชป่าไม้

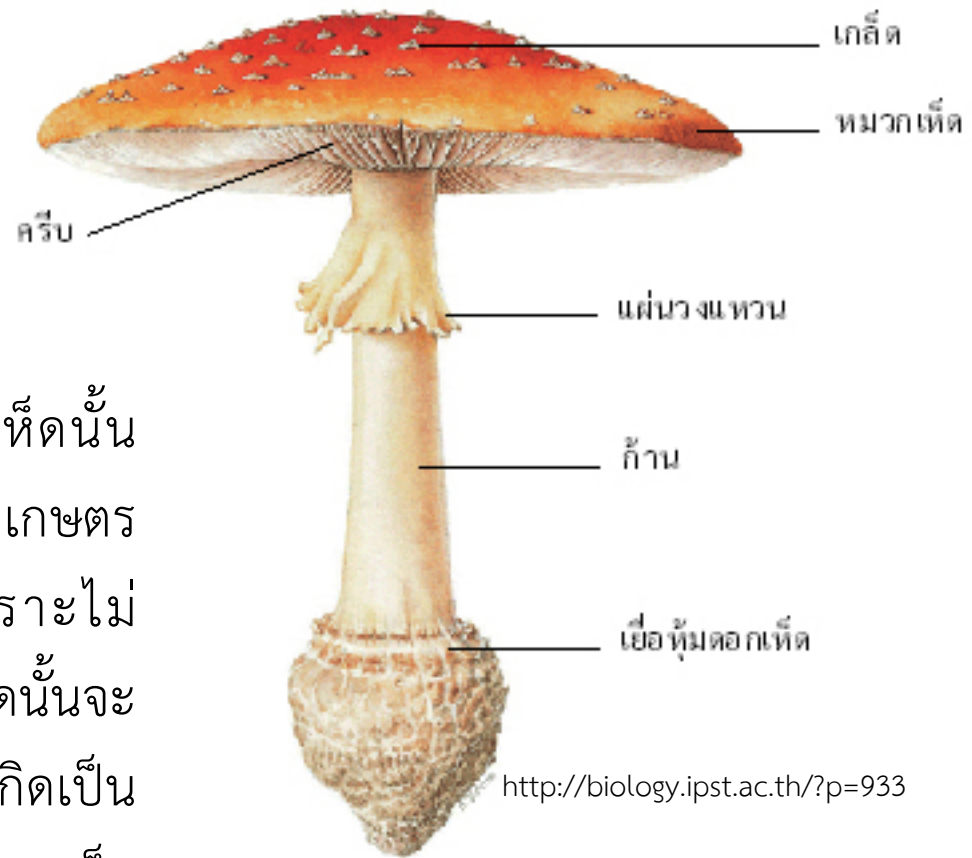
ภารกิจของส่วนงาน

- ศึกษาวิจัย ชีววิทยา นิเวศวิทยา จำแนกชนิดแมลง และ จุลินทรีย์ป่าไม้ที่เกิดโทษและประโยชน์ในระบบปลูกสร้างสวนป่า อนุรักษ์ธรรมชาติ และผลิตผลป่าไม้
- ศึกษาวิจัยการควบคุมศัตรูพืชป่าไม้และศัตรูทำลายไม้
- ศึกษาวิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงแมลงเศรษฐกิจและเห็ดป่ากินได้
- บริการทางวิชาการในส่วนเกี่ยวข้อง

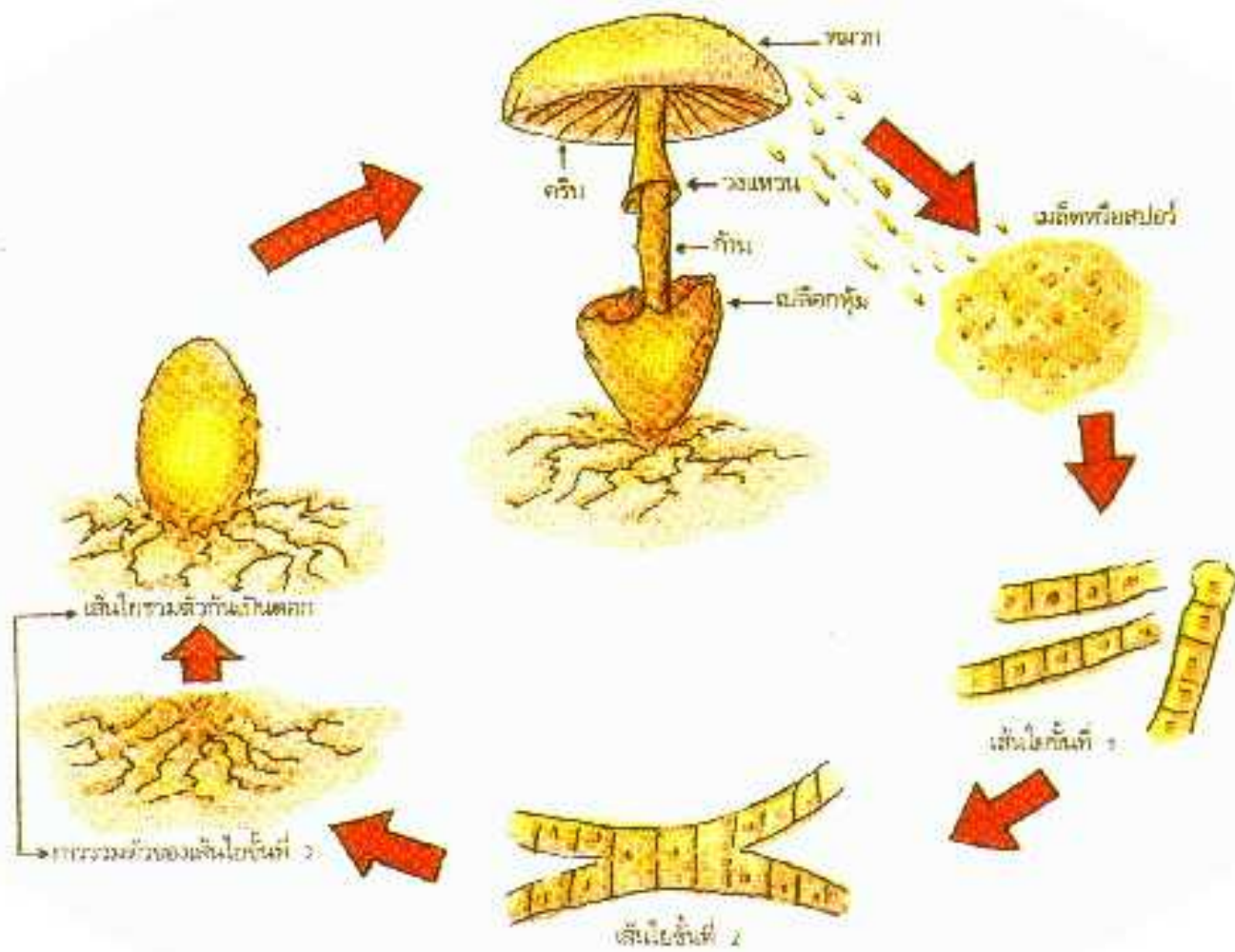

เห็ดคืออะไร ?

สำหรับนักจุลชีววิทยานั้นจะถือว่าเห็ดนั้นจัดเป็นเชื้อราชั้นสูงชนิดหนึ่ง แต่สำหรับนักเกษตรแล้วกลับมองว่าเห็ดเป็นพืชชั้นต่ำ เพราะไม่สามารถสร้างอาหารขึ้นได้ด้วยตนเอง ซึ่งเห็ดนั้นจะมีการเพาะพันธุ์ด้วยการสร้างสปอร์ ทำให้เกิดเป็นกลุ่มใยราจนกระทั่งเจริญเติบโตขึ้นเป็นดอกเห็ด ซึ่งมีสีสันและรูปร่างของดอกเห็ดตามแต่ละชนิดของสายพันธุ์เห็ดต่าง ๆ

<http://biology.ipst.ac.th/?p=933>

เห็ด (Mushroom) เป็นอาหารเพื่อสุขภาพที่มีมาช้านานและยังได้รับความนิยมสนใจมากขึ้นเรื่อย ๆ ไม่ว่าจะเป็นเห็ดสดหรือเห็ดตากแห้ง รวมทั้งชนิดบรรจุกระป๋องด้วย

เห็ดทั้งในประเทศและต่างประเทศมีอยู่มากมายหลากหลายสายพันธุ์แต่หลัก ๆ แล้วจะมีการจำแนกกลุ่มของเห็ดออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

- เห็ดชนิดที่รับประทานได้นิยมนำมารับประทานเป็นอาหารเพื่อสุขภาพกัน อาทิ เห็ดนางฟ้า, เห็ดฟาง, เห็ดหูหนู, เห็ดนางรม, เห็ดโคน, เห็ดเข็มทอง ฯลฯ

- เห็ดที่นำมาใช้เป็นยาสมุนไพร เนื่องจากมีสรรพคุณทางยา อาทิ เห็ดหอม หรือเห็ดหลินจือ ฯลฯ

- เห็ดพิษที่ไม่สามารถรับประทานได้และอาจถึงแก่ชีวิตได้ อาทิ เห็ดระโงกหิน, เห็ดจิก, เห็ดจวกงู, เห็ดสน, เห็ดหมึก, เห็ดหิ๊งห้อย ฯลฯ

เห็ดชนิดที่รับประทานได้นิยมนำมารับประทานเป็นอาหารเพื่อสุขภาพ

เห็ดที่นำมาใช้เป็นยาสมุนไพร เนื่องจากมีสรรพคุณทางยา

เห็ดพิษที่ไม่สามารถรับประทานได้และอาจถึงแก่ชีวิตได้

คุณประโยชน์หลากหลายจาก “เห็ด”

เห็ดนางรม เห็ดนางฟ้า และเห็ดเป๋าฮื้อ

ป้องกันโรคหัวใจ ช่วยการไหลเวียนเลือด และโรคกระเพาะได้

เห็ดโคน

ช่วยให้เจริญอาหาร บำรุงกำลัง แก้บิด แก้กลิ้นไส้ อาเจียน แก้ไอ ละลายเสมหะ

เห็ดหลินจือ

มีคุณสมบัติช่วยต้านอนุมูลอิสระ ช่วยต้านมะเร็ง รวมทั้งกระตุ้น ภูมิคุ้มกันไวรัส

เห็ดกระดุมหรือเห็ดแชมปิญอง

ช่วยป้องกันการเกิดมะเร็งเต้านมมากที่สุด

เห็ดหอม หรือเห็ดขีตาเกะ

ช่วยลดไขมันในเส้นเลือด ช่วยเสริมสร้างกระดูกและฟันให้แข็งแรง และเพิ่ม ภูมิคุ้มกันต่อเชื้อไวรัสและมะเร็ง

ASTVผู้จัดการ
infoGraphics
www.manager.co.th

เห็ดหูหนู

เพิ่มความแข็งแรงให้เม็ดเลือดขาว ช่วยรักษาโรคกระเพาะและริดสีดวง

เห็ดฟาง

ช่วยเสริมภูมิคุ้มกันการติดเชื้อ ช่วยลดความดันโลหิต และเร่งการสมานแผล

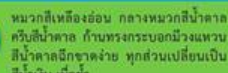
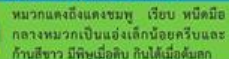
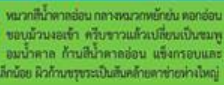
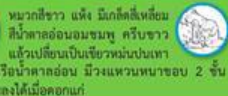
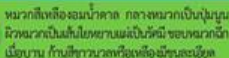
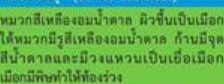
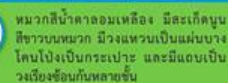
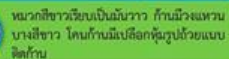
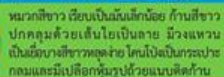

เห็ดเข็มทอง

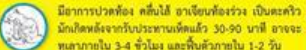
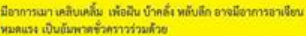
ช่วยรักษาโรคตับ กระเพาะ และลำไส้อักเสบเรื้อรัง

ข้อมูลจาก ภาควิชาวิทยาศาสตร์การแพทย์ สำนักบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยบูรพา

แสดงอาการหลังจากได้รับประทาน 6-24 ชั่วโมง มีอาการท้องร่วงเป็นตะคริว
ที่ท้อง ปวดท้องรุนแรง คลื่นไส้อาเจียน หลังจาก 24 ชั่วโมงมีอาการ
ตับและไตวาย ตายภายใน 2-6 วัน

คณะผู้จัดทำและบูรณาการภาพ : คณะนักวิจัยและบุคลากรที่รับผิดชอบโครงการ โดย : ดร.จิรศักดิ์ ชูขันธ์, สุวรรณฤทธิ์ ชาญจิตร, นันทพร ทรัพย์ทวน, วัชรพรพรหม และณัชชา อธิษฐานเมือง ศึกษานิเทศก์ และ : ปราชญ์โพธิ์พิบูลย์, ปุณณิชา โพธิ์พิบูลย์, อรุณดา จิตรกร และ พรพรรณพร ทนบาลี สนับสนุนงบประมาณการดำเนินงาน : กรมวิชาการเกษตร

เห็ด? กินได้ / กินไม่ได้

ลักษณะเห็ดไม่มีพิษและเห็ดมีพิษ

เห็ดหัวกวรดครีบเขียว

ลักษณะเห็ดหัวกวรดครีบเขียวมีพิษ

เห็ดโคน เห็ดปลวก กินได้

1. เห็ดหมวกเห็ด
เรียบมันวาว

1.

เห็ดหมวกจีนพิษ

1. เห็ดหมวกเห็ด พยายาม

หลังกินเห็ดหมวกจีน
จะเกิดอาการกับระบบประสาท
ภายใน 30 นาที - 2 ชม. มีอาการ
เหงื่อออกมาก น้ำตาไหล น้ำลายไหล
เห็ดบางชนิดอาจทำให้มีอาการเมา
เคลิบเคลิ้ม เพ้อ บ้าคลั่ง
แพ้รุนแรง ชีพจรเต้นช้า
อาจตายภายในครึ่งชม.

1. เห็ดหมวกเห็ดตรงกลางมีละเก็ดสีน้ำตาล

หลังกินเห็ดหัวกวรดครีบเขียว
จะเกิดอาการภายใน 15 นาที - 4 ชั่วโมง
ทำให้ระคายเคืองในกระเพาะลำไส้
คลื่นไส้ อาเจียน เป็นตะคริวที่ท้อง ท้องเสีย

2. เห็ดหมวกเห็ดมีครีบสีขาว เมื่อแก่ เปลี่ยนเป็นสีเขียวอมน้ำตาล

3. วงแหวน มีขอบ 2 ชั้น

เห็ดปลวกไก่อ่อยกินได้ โดยเฉพาะทางใต้

เห็ดปลวกจีน เป็นพิษกินไม่ได้ (15 นาที ไปสวรรค์)

ทางเหนือ(เชียงใหม่) มีปัญหาเรื่องเห็ดมีพิษ
เห็ดระงาก ซึ่งที่หมวกเห็ดจะเรียบ

เห็ดระงอก ซึ่งที่ใต้หมวกเห็ดจะเป็นซี่คล้ายหวี

อย่าเชื่อการทดสอบเกิดด้วยวิธีต่างๆ เพราะไม่เป็นความจริง

ไม่จริง

ใช้ช้อนเงินคน

เวลานำเห็ดมาทำอาหาร

ถ้าช้อนเปลี่ยนเป็นสีดำแสดงว่าเห็ดมีพิษ

ไม่จริง

นำข้าวไปต้มกับแกงเห็ด

ถ้าข้าวไม่สุกหรือเปลี่ยนสีแสดงว่าเป็นเห็ดมีพิษ

ไม่จริง

ใช้ปูนกินหมากป้ายดอกเห็ด

ถ้าเป็นเห็ดพิษปูนจะเปลี่ยนเป็นสีม่วงปนน้ำตาล

ไม่จริง

ใส่หัวหอมลงในหม้อต้มเห็ด

ถ้าเป็นเห็ดพิษ หัวต้มเห็ดเปลี่ยนเป็นสีดำ

ไม่จริง

เลือกเห็ดที่มีรอยกัดแทะ

ของแมลง

ไม่จริง

ดูสีเห็ด สีสวยงาม เป็นเห็ดพิษ

ส่วนเห็ดสีขาว กินได้

วิธีช่วยเหลือตนเองเบื้องต้น

สำหรับผู้ที่ยากเกิน

ทำให้อาเจียนเอาเศษอาหารออกมาให้มาก
โดยใช้น้ำอุ่นผสมผงถ่าน(activated
charcoal) หรือเกลือ 2 แก้ว

ผงถ่านบดละเอียด 2-3 ช้อนโต๊ะ หรือเกลือ 3 ช้อนชา ต่อน้ำ 1 แก้ว

ดื่มแก้วแรกแล้วงอตัวให้อาเจียน
ออกมาก่อน แล้วจึงดื่มแก้วที่ 2
และงอตัวให้อาเจียนอีกครั้ง

ถ้าไม่มีผงถ่านให้กินไข่ขาวดิบ 3-4 ฟองแทน

ห้ามใช้กับเด็กอายุต่ำกว่า 5 ขวบ

ห้ามล้างท้องโดยการสวนทางทวารหนัก
โดยเด็ดขาด

นำผู้ป่วยไปหาหมอ
หรือโรงพยาบาลให้เร็วที่สุด
นำตัวอย่างเห็ดที่กินไปด้วย
เพื่อนำส่งตรวจ
ทางห้องปฏิบัติการ

สรรพคุณและประโยชน์ของเห็ด

- ช่วยต่อต้าน ป้องกัน และยับยั้งการเจริญเติบโตของเซลล์ที่ผิดปกติในร่างกายของเราที่จะก่อเกิดโรคมะเร็งต่าง ๆ ขึ้นได้
- ช่วยลดระดับคอเลสเตอรอล และไขมันในเลือดได้ดี
- ช่วยการทำงานของระบบตับ, ไต และหัวใจ ทำงานได้เป็นปกติอย่างมีประสิทธิภาพ
- มีสารอนุมูลอิสระที่ช่วยให้ร่างกายเกิดการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ร่างกายขึ้น ทำให้ร่างกายไม่อ่อนแอหรือเจ็บป่วยง่าย
- ช่วยป้องกันโรคความดันโลหิตสูง และปรับสภาพความดันโลหิตให้อยู่ในเกณฑ์ปกติ
- มีไฟเบอร์และกากใยอาหารสูง ทำให้ระบบขับถ่ายสามารถทำงานได้ดี และไม่เสี่ยงต่อการเกิดโรคริดสีดวงทวาร, โรคกระเพาะ หรือมะเร็งลำไส้

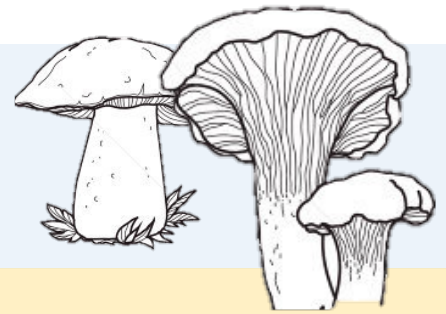

สรรพคุณและประโยชน์ของเห็ด (ต่อ)

- ช่วยสร้างเม็ดเลือดแดง ทำให้ไม่เสี่ยงต่อการเป็นโรคธาลัสซีเมีย หรือโรคโลหิตจาง
- ช่วยสมานแผล และลดอาการอักเสบของเซลล์เนื้อเยื่อต่าง ๆ
- ช่วยให้ระบบสมองและประสาททำงานได้ดี
- ช่วยทำให้ระบบการไหลเวียนของเลือดลมในร่างกายดี
- ช่วยป้องกันโรคเบาหวาน และโรคภูมิแพ้
- ช่วยให้ร่างกายไม่อึดโรย มีกำลัง กระปรี้กระเปร่า
- ช่วยแก้อาการไอเรื้อรังได้
- ช่วยให้ผิวพรรณดูสดใส ไม่หมองคล้ำ และดูมีน้ำมีนวล
- ช่วยขับสารพิษหรือสารเคมีต่าง ๆ ในตับออกจากร่างกาย
- เป็นยาอายุวัฒนะ

คุณค่าทางอาหารของเห็ด

- มีวิตามินซีสูง ช่วยให้ร่างกายแข็งแรง มีภูมิต้านทานโรคต่าง ๆ
- ซีลีเนียม เป็นตัวช่วยป้องกันโรคหลอดเลือดหัวใจ และยับยั้งการเกิดขึ้นของเซลล์มะเร็ง เรียกว่าเป็นสารต้านอนุมูลอิสระที่ใกล้เคียงกับวิตามินอีเลยทีเดียว
- โพแทสเซียม เป็นตัวที่ช่วยให้ร่างกายเกิดความสมดุล เพราะจะเข้าไปทำให้กระบวนการในระบบประสาทและกล้ามเนื้อทำงานอย่างประสานสอดคล้องกัน และควบคุมในเรื่องของจังหวะการเต้นของหัวใจด้วย
- ไนอะซิน ก็จะเป็นตัวควบคุมการทำงานในระบบการย่อยอาหารในกระเพาะ รวมทั้งระบบประสาทต่าง ๆ ได้ดีด้วย
- ไรโบฟลาวิน สารอาหารนี้ก็จะเป็นตัวช่วยในเรื่องของสายตาการมองเห็น และบำรุงผิวพรรณให้เปล่งปลั่ง ไม่อิดโรย
- วิตามินบีรวม ซึ่งก็ช่วยให้ร่างกายแข็งแรง ระบบการทำงานต่าง ๆ ภายในร่างกายดีขึ้น และผ่อนคลายความตึงเครียดให้แก่ร่างกาย

ลักษณะทั่วไปของเห็ดแครง

ชื่อสามัญ : เห็ดแครง

ชื่อท้องถิ่น : เห็ดตีนตุ๊กแก เห็ดจิก เห็ดยาง (ภาคใต้)
เห็ดแก่น เห็ดตามอม (ภาคเหนือ)
เห็ดมะม่วง (ภาคกลาง)

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Schizophyllum commune* Fr.

ลักษณะทั่วไปของเห็ดแครง

คำบรรยาย

ลักษณะทั่วไป ดอกรูปพัด มีขนสีขาวหรือขาวปนเทาปกคลุม ปลายจุ่มลงเป็นลอนแตกแขนงเป็นแฉกเล็ก ๆ คล้ายนิ้วเท้าตุ๊กแก แยกเป็นแฉกตามยาวและม้วนงอลงขนาด 1-3 เซนติเมตร สูง 1-4 เซนติเมตร ครีบเรียงเป็นรัศมีออกไปจากฐานดอก สีครีม ก้านอยู่ด้านข้างหรือเกือบไม่มีก้าน

ลักษณะสปอร์ ทรงกระบอก ผิวเรียบ สี ขนาด $4-5 \times 1.5-2$ ไมโครเมตร ตามธรรมชาติ พบบนกิ่งไม้และท่อนไม้ที่ตายแล้ว ในป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง ป่าดิบเขา

สภาพที่อยู่อาศัย

การเจริญของดอกเห็ด

เป็นกลุ่ม

การใช้ประโยชน์

อาหาร

บันทึกเพิ่มเติม

พบในป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ ป่าดิบแล้ง

คุณค่าทางอาหารจากเห็ดแครง

จากรายงานการวิเคราะห์เห็ดแครงพบว่าเห็ดแครงมีกรดอะมิโนที่มีประโยชน์ต่อร่างกายหลายชนิดได้แก่

- คีสทีน (cystine)
- กลูตามีน (glutamine)

นอกจากนี้ก็มีพอลิแซ็กคาไรด์ (polysaccharide) ที่มีชื่อว่า Schizophyllan (B 1-33 - glucan) เป็นจำนวนมาก

ในเห็ด 100 กรัม ประกอบด้วย

· ธาตุเหล็ก	280 มิลลิกรัม
· ฟอสฟอรัส	646 มิลลิกรัม
· แคลเซียม	90 มิลลิกรัม
· ไขมัน	0.5 %
· โปรตีน	17.0 %

สรรพคุณทางยา

ในประเทศญี่ปุ่นจะใช้ทำเป็นยา เพราะในเห็ดแครงพบสารประกอบพวก polysaccharide ชื่อว่า Schizophyllum (1,3 β -glucan) ซึ่งมีคุณสมบัติในการต่อต้านเชื้อไวรัส และยับยั้งเซลล์มะเร็งชนิด Sarcoma 180 และ Sarcoma 37 โดยทดลองใน whitemice ยับยั้งได้ 70 - 100%

ชาวชนบทบางท้องถิ่นในภาคใต้ เช่น ที่จังหวัดสงขลาเชื่อว่าเห็ดแครงสามารถแก้พิษหรือถอนพิษเนื่องจากรับประทานเห็ดพิษชนิดอื่นเข้าไป

แกงคั่วเนื้อแดงกับหมู

ปลาเห็ดครง

by Chaiaon

Jeban
COM

Thank You !

Thank You !

